

i sådan kostnad alla de, hvilka inom församlingen erlägga kommunalutskylder, deltaga, för fastighet efter hela samt för andra beskattningsföremål efter hälften af derå belöpande fyrktal; dock vare de, hvilka ega åtnjuta de genom presterskapets privilegier förunnade förmåner, skyldige att i den kostnad deltaga endast i den mån de ej äro derifrån befriade. Uppkommer vid beräkning, som ofvan sägs, bråktal, skall det bortfalla.

Om remiss till lagutskottet anhålles.
Stockholm den 22 januari 1900.

Ollas A. Ericsson.

I motionen instämma:

O. Anderson.

Johan Wahlgren.

N:o 15.

Af herr **David Bergström** i Stockholm, om undervisning i teknisk hygien m. m. vid rikets tekniska läroverk.

I lagen angående skydd mot yrkesfara, § 5, framhålles, att det är genom »att gå vederbörande yrkesidkare till handa med upplysningar och råd», som yrkesinspektörerna i första rummet skola söka fylla sin viktiga uppgift. Och i Kongl. Maj:ts instruktion för yrkesinspektörerna, § 5, betonas ännu starkare, att dessa inspektörer böra »söka att företrädesvis på öfvertygelsens väg bibringa såväl yrkesidkare och arbetsföreståndare som arbetare insigt om nyttan af skyddsåtgärders vidtagande».

I betraktande här af bör det gifvetvis vara staten angeläget att vidtaga sådana åtgärder, som äro egnade att för yrkesinspektörerna jemna denna öfvertygelsens väg och underlätta användandet af densamma. Och

då redogörelserna för yrkesinspektionens verksamhet tydligt gifva vid hand att, om också mångenstädes visat sig en ökad och glädjande benägenhet att efterkomma lagens skyddsföreskrifter, yrkesinspektörernas arbete för att förekomma olycksfall och yrkessjukdomar dock ännu icke krönts med den framgång, sakens vikt kräfver, må man ju hafva skäl att i främsta rummet uppmärksamma och akta på hvad yrkesinspektörerna sjelfva ha att säga i nu ifrågavarande afseende, på hvilka punkter de anse att någonting brister och hvilka botemedel de anbefalla.

I sin inspektionsberättelse för år 1897 yttrar yrkesinspektören i södra distriktet:

»Det borde tyckas, att yrkesinspektörerne skulle kunna påräkna en värdefull hjälp från de mekaniska verkstäderna derigenom, att verkstads-egarne försäga från deras verkstäder utgående maskiner och andra mekaniska inrättningar med tjenliga skyddsanordningar, men detta har ännu icke annat än i undantagsfall vid specialtillverkningar visat sig vara händelsen. Med undantag af nya ångpannors utrustande med armatur och förbättringar å axelledningar ställa sig verkstads-egarne, såsom jag i förra årsberättelsen utförligare omnämnt, ännu temligen likgiltiga i fråga om skyddsanordningar, och följderna häraf blifver ett motarbetande af yrkesinspektionen. Ty, sedan yrkesinspektören besökt en fabrik och behöfliga skyddsanordningar derstädes blifvit enligt hans anvisningar uppsatta, inträffar ofta, att en förändring eller utvidgning af fabriken göres, för hvilket ändamål fabriksegaren vänder sig till en mekanisk verkstad för erhållande af behöfliga maskiner m. m. Verkstaden insätter då i fabriken mer eller mindre farliga maskiner, som sakna skyddsanordningar, och i och med detsamma är det arbete yrkesinspektören på detta ställe nedlagt utan resultat, fastän han tror sig veta, att allt der är i vederbörlig ordning.

Orsaken till denna ingenjörernas likgiltighet för anbringandet af skyddsanordningar å maskiner m. m. torde kunna härledas från de tekniska läroverken.

Finge eleven redan derstädes vid undervisningen i maskinkonstruktioner icke blott lära sig, huru en maskindel skall konstrueras för att uppfylla sitt ändamål, utan blefve hans uppmärksamhet äfven riktad på att gifva maskindelen den form eller det skyddande omhölje, som erfordras för att de personer, som sedan komma att använda densamma, icke skola dervid mista lif eller lemmar, skulle ingenjörernas intresse helt säkert väckas äfven för denna viktiga sida af maskintekniken.

De nyssnämnda svårigheterna äro dock en obetydlighet emot dem, som möta yrkesinspektören, då han har att rätta felaktigheter på det hygieniska området.

Orsaken härtill ligger deri, att yrkesidkarne, de må vara tekniskt bildade eller ej, i allmänhet icke förstå, att det i detta afseende kan vara illa bestäldt i deras arbetslokaler. De framvisa sina arbetare och omtala, huru många år den eller den arbetaren haft anställning hos dem, utan att han varit sjuk, men om lungornas tillstånd hos dessa arbetare, hvilka under de många åren inandats fabriksdam eller giftiga gaser, hafva de ringa föreställning. Att en sådan arbetare i följd af minskad motståndsförmåga mot tuberkulos eller andra sjukdomar slutar sitt lif något tiotal år tidigare, än om han lefvat under sunda hygieniska förhållanden, detta konstateras visserligen af statistiken, men undgår yrkesidkarnes uppmärksamhet i de enskilda fallen.

Till ernående af bättre förhållanden på detta område torde de tekniska läroverken kunna kraftigt bidraga, och jag tillåter mig framhålla, att det vid tekniska högskolan för några år sedan införda läroämnet »teknisk hygien» borde för sådant ändamål vara obligatoriskt vid alla tekniska läroverk. Från de tekniska elementarläroverken utgå en mängd elever, hvilka få sin utkomst inom industrien, och dessa skulle såsom chefer, verkmästare eller biträden kunna tillföra industrien en synnerligen välbehöflig insigt i detta afseende. Utan att yrkesidkarne sjelfva inse nyttan eller behovet af hvad yrkesinspektören på det hygieniska området föreslår, blifva dessa anordningar ofta endast att likna vid så kallade försvarsarbeten, hvarmed intet verkligt gagn åstadkommes.»

Hvad denne yrkesinspektör här framhållit synes mig synnerligen förtjent att af lagstiftningen beaktas. Vid tekniska högskolans nyligen genomförda omorganisation har man sökt behörigen tillgodose nu ifrågavarande behof. Der meddelas numera, enligt Riksdagens beslut, såväl närmare undervisning åt de blifvande maskiningeniörerna beträffande anordningar och skötsel af maskiner och mekaniska anläggningar med hänsyn till skydd mot olycksfall som också en särskild kurs i teknisk hygien. Att äfven vid öfriga tekniska läroverk en motsvarande undervisning, anpassad efter måttet af fordringarna i andra ämnen, måtte lemnas, torde en och hvar redan efter det nu i korthet anförda finna önskvärdt.

Särskildt med åberopande af det ofvan återgifna utdraget ur yrkesinspektionens berättelser tillåter jag mig sålunda hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville vidtaga nödiga åtgärder för, att undervisning så väl i teknisk hygien som beträffande anordningar och skötsel af maskiner och me-

kaniska anläggningar med hänsyn till skydd mot olycksfall måtte meddelas vid alla rikets tekniska läroverk.

Stockholm den 23 januari 1900.

David Bergström.

N:o 16.

Af herr **J. Byström**, *angående upphörande af hvitbetssocker-tillverkningsafgiften m. m.*

En ganska allmän klagan har den senare tiden försports öfver att lefnadskostnaderna äro så dyra i vårt land.

Denna klagan har tagit sig uttryck dels i lönestrider mellan arbetare och arbetsgifvare på en del håll, enär de förra ansett sig behöfva högre dagspenning för att kunna som sig bör försörja sig och de sina, och dels i petitioner, som framstälts af tjänstemän och betjente om löneförhöjning eller dyrtidstillägg inom snart sagdt alla statens högre och lägre embeten och verk.

Petitionärerna framhålla bestämdt, att, såsom lefnadskostnaderna nu äro här i landet, är det ytterligt svårt att kunna reda sig på de inkomster de hafva.

Sällan eller aldrig torde på en gång från så många håll och så allmänt krafvet på löneförhöjning eller dyrtidstillägg hafva framstälts som nu.

Naturligtvis måste något göras för att komma dessa många svagt aflönade arbetare i statens tjänst till hjälp. Men behöfliga och möjliga åtgärder synas mig dessutom böra vidtagas för att åtminstone i någon mån tillmötesgå äfven de breda lager, som i likhet med de andra klaga öfver dyra tider och ropa på billigare lefnadsförnödenheter.

Likasom det gångna seklets senaste år utmärkt sig bland annat för ett högljudt skri öfver dyra tider och ett starkt kraf på bättre lönevilkor, så torde det väl blifva en af Riksdagens uppgifter på det nu begynta seklets första år att undersöka orsakerna till dessa kraf och se till, hvad som kan göras för att afhjelpa dem.